

آتش بدون دود

■ نویسنده:
نادر ابراهیمی
■ چاپ: ۱۴۰۰
■ ناشر: روزبهان
■ تعداد صفحات:
۱۶۰۴

طولانی‌ترین رمان ابراهیمی است. داستان از افسانه پیدایی دو قبیله بزرگ ترکمن - یموت و گوکلان - شکل می‌گیرد و ریشه‌جویی اختلافات میان آنها، که عمدتاً بر سر آب بود؛ و بعدها - سده‌ها را برق آسا - تا رسید به عصر آخرین برخورد های این دو قبیله بزرگ، و روزگاری که شخصیت محوری یموتیان مردی بود به نام گالان او جای یموتی و در میان گوکلانیان دختری بود به نام سولماز که پس از کشمکش‌های فراوان به عشق میان این دو داستان‌های آنها می‌پردازد...

انسان، جنایت و احتمال

■ نویسنده:
نادر ابراهیمی
■ چاپ: ۱۴۰۰
■ ناشر: روزبهان
■ تعداد صفحات: ۱۰۶

داستانی است که برخی از مهم‌ترین مفاهیمی را که بشر همواره با آن دست‌وپنجه نرم کرده، به چالش می‌کشد؛ داستان کتاب در روستای لاجورد از خراسان اتفاق می‌افتد؛ تیتیر کوتاهی در صفحه حوادث، خبر از قتل زنی به اسم فاطمه به دست همسرش می‌دهد. زوج مذکور، سال‌هاست که درگیر اختلاف با یکدیگر هستند و تلاش‌هایشان برای جدانشدن از هم، به شکست منجر شده؛ اما با وقوع زلزله‌ای در خراسان...

ساختار و مبانی ادبیات داستانی

■ نویسنده:
نادر ابراهیمی
■ چاپ: ۱۳۷۷
■ سوره مهر
■ تعداد صفحات: ۳۸۸

کتاب دو جلدی و ماحصل تدریس چندین ساله نادر ابراهیمی در رشته‌های «ادبیات داستانی»، «فن فارسی نویسی»، «عناصر اساسی داستان»، «فیلمنامه‌نویسی»، «اصول پایه در زیبایی‌شناسی» و «درس‌هایی در زمینه نقد و تحلیل هنر و ادبیات است. عناوین این دو جلد عبارت است از: «لوازم نویسنده‌گی»، «براعت استهلال» (خوش‌آغازی در ادبیات داستانی)...

«نادر ابراهیمی در معرفی ادبیات به کودکان این سرزمین کمک بسیاری کرد. کار بزرگ و نادر او معرفی و شناساندن ادبیات به کودکان از طریق قصه‌هایش بود و این شناخت برای کودکان بسیار ارزنده و درخور توجه است. علاوه بر آثار او در زمینه ادبیات کودک، کارهایش در ادبیات بزرگسال نیز بسیار ارزنده است که بسیاری از آنها را دوست دارم.»

در حوزه ادبیات بزرگسال هم ابراهیمی دارای تالیفات متعددی است. او با سه‌گانه عاشقانه خود به ویژه کتاب «بار دیگر شهری که دوست می‌داشتم» و «یک عاشقانه آرام» شناخته می‌شود؛ در حالی که او بیش از ۳۰ جلد کتاب در زمینه‌های مختلف را به نگارش درآورده است. او همکاری بسیار نزدیکی با نشر روزبهان داشته و نخستین کتاب خود را با عنوان «خانه‌ای برای شب» در سال ۱۳۴۲ در این انتشارات به چاپ رسانده است. کتاب «آتش بدون دود» از جمله برجسته‌ترین تالیفات او در هفت جلد است که هر جلد آن شامل داستان جداگانه‌ای با تضادها و ماجراهای خاص خودش است.

این ماجراها در ترکمن صحرا رخ می‌دهد و حال‌وهوای انقلابی دارد. جلد اول کتاب با نام گالان و سولماز، داستان عشقی است که به خاطر قوانین دو قبیله، ممنوع و ناپسند است. سرگذشت عشقی که بدون توجه به اختلافات دو قبیله بزرگ ترکمن، بین دو جوان، رخ داده است. ابراهیمی براساس این رمان، سریالی تلویزیونی نیز با همین نام، ساخت که مخاطبان و علاقه‌مندان بسیاری را به خود جذب کرد.

نادر ابراهیمی در کتاب «تکثیر تأسفات‌انگیز پدر بزرگ» داستانی علمی-تخیلی را روایت می‌کند. قهرمان این رمان قربانی یک اشتباه است؛ اشتباه دوستانی مصلحت‌اندیش که فقط خیر او را می‌خواهند. کتاب «لوازم نویسنده‌گی»، نتیجه تدریس چندین ساله ابراهیمی در رشته‌های «ادبیات داستانی»، «فن فارسی نویسی»، «عناصر اساسی داستان»، «فیلمنامه‌نویسی»، «اصول پایه در زیبایی‌شناسی» و «درس‌هایی در زمینه نقد و تحلیل هنر و ادبیات است. «براعت استهلال یا خوش‌آغازی در ادبیات داستانی» پژوهشی ادبی از نادر ابراهیمی در ادبیات داستانی است. معنا، تعریف و کارکرد خوش‌آغازی در ادبیات داستانی، انواع خوش‌آغازی، استهلال موضوعی، استهلال شخصیتی، استهلال زبانی و بیانی، استهلال فضایی و حرکتی، استهلال محتوایی، استهلال تصویری، استهلال بافتی، استهلال سبک، استهلال مرکب و ممزوج و گونه‌های دیگر استهلال و درنهایت بخشی با عنوان پایانه، فصل‌های این کتاب را تشکیل می‌دهند.

«افسانه باران» مجموعه‌ای از داستان‌ها و دل‌نوشته‌های نادر ابراهیمی است. شهر صبور، حساب پس‌انداز، افسانه باران، عقیق، شادی‌های از دست‌رفته، برخورد، کنگره جانوران، حکایت عبرت‌انگیز آن سه ماهی، رابطه، آن‌ها برای چه برمی‌گردند، تسلیم‌شدگان و آن‌سوی تسلیم، دوازده داستان این مجموعه‌اند که هرکدام فضای درونی خاص خود را دارند، اما تم اصلی تمام آن‌ها «خیانت» است. «مردی در تبعید ابدی» یکی دیگر از نوشته‌های شناخته‌شده نادر ابراهیمی است که سرگذشت ملاصدرا را به تصویر می‌کشد؛ این اثر تاکنون ۱۱ بار تجدید چاپ شده است. «یک عاشقانه آرام»، «بار دیگر شهری که دوست می‌داشتم» و «چهل نامه کوتاه به همسر» هر کدام با بیش از پنجاه‌بار تجدید چاپ از برجسته‌ترین و پرفروش‌ترین آثار نادر ابراهیمی است. عشق در نوشته‌های نادر ابراهیمی بسیار لطیف و زیبا بیان می‌شود و از این جهت آثار او را متمایز می‌کند و می‌توان او را نویسنده‌ای نامید که عنصر «عشق» در آثارش پررنگ است.

یادگیری آنان قرار داشت. موسسه «همگام» عنوان «ناشر برگزیده آسیا» و «ناشر برگزیده نخست جهان» را از جشنواره‌های آسیایی و جهانی تصویرگری کتاب کودک دریافت کرد.

نویسنده خلاق

نادر ابراهیمی حاصل گشوده‌شدن باب ادبیات جهان به روی جامعه ادبی ایران، ایجاد سبک‌ها و روش‌های جدید در ادبیات داستانی بود. در این میان، آشنایی با نویسندگان بزرگی چون همینگوی، سارتر، کامو و دیگران، کم‌کم نویسندگان جوان را به فکر تغییر در فرم داستان‌نویسی انداخت و این آغازی بود برای خلق و نگارش داستان‌هایی با فرمی نو که متأثر از فرم و ساختار داستان‌های کوتاه غربی به ویژه ادبیات داستانی آمریکا بود. این تغییر رویکرد را در میان آثار برخی از نویسندگان آن دوره از جمله نادر ابراهیمی می‌توان دید. اما هنر ابراهیمی این بود که در همین حد و اندازه متوقف نشد.

«خلاقیت ادبی» پرتکرارترین موضوعی است که در کارهای ابراهیمی به چشم می‌خورد. او نویسنده‌ای نبود که خود را در فرم محدود کند، توجه به جامعه پیرامونی و الهام گرفتن از زندگی مردم رنج‌دیده و بیان آنها با استفاده از روش‌های خلاقانه چون نمادپردازی، آن هم در دوره اختناق سیاسی، سبب شد تا ابراهیمی به عنوان نویسنده‌ای متمایز تا به امروز مطرح باشد.

در کنار محتوا، باید از زبان نویسنده به عنوان دیگر مزایای آثار او یاد کرد. نثر ابراهیمی نقطه قوت دیگر کارهای او به شمار می‌آید. انتخاب زبان ادبی و نثر شاعرانه در داستان‌ها و کارهای غیر داستانی، او را به عنوان یکی از داستان‌نویسان صاحب سبک معاصر معرفی کرده است. زبانی که در «آتش بدون دود»، «مردی در تبعید ابدی» و «اوج آن در «چهل نامه کوتاه به همسر» و «یک عاشقانه آرام» می‌توان دید.

ابراهیمی نویسنده‌ای نبود که هر روز پشت میز بنشیند و بی تفاوت به دنیای اطرافش، خیال را به پرواز درآورد و حاصلش را منتشر کند. او نویسنده‌ای زمان‌سنج و همراه با جامعه‌اش بود؛ موضوعی که کمتر می‌توان مصداقی از آن را در داستان‌نویسی امروز ایران مشاهده و احساس کرد. او خود را در فضای یک اتاق محدود نکرد، از جامعه دور نبود و سوژه‌های داستان‌هایش را از دل همین مردم انتخاب می‌کرد.

به طور کلی ابراهیمی در داستان‌هایش از شیوه خطی استفاده می‌کند، اما با اینکه در روایت خطی کمتر از دیگر مولفه‌های الگوی کلاسیک فاصله می‌گیرد، اما به نوعی سبک امروزی (مدرن) در روایت داستان می‌رسد. برخی معتقدند که ابراهیمی در داستان‌های کوتاه خود از پیشگامان ادبیات پسامدرن است. وی در دوره‌ای که نویسندگان آثار مدرن خلق می‌کردند دست به هنجارگریزی‌هایی از چارچوب داستانی، شیوه‌های روایت و اختلال زبانی در داستان زده است. درواقع ابراهیمی با خلق شیوه‌های جدید همچون «همخوانی تصویر و کلام» و «نثر شاعرانه» توانست به سبک خاص نویسنده‌گی دست یابد.

هم کودک هم بزرگسال

نادر ابراهیمی را بیشتر به واسطه فعالیت‌هایش در عرصه ادبیات کودک و نوجوان می‌شناسند. او خالق بیش از ۵۰ اثر تالیفی برای کودک و نوجوانان است. او علاوه بر تالیف، دو کتاب «آدم آهنی» و «از پنجره نگاه کن» را هم ترجمه کرده است. نادر ابراهیمی یک هنرمند واقعی در خلق انواع محتوا محسوب می‌شود. او در کنار کار تالیف و ترجمه، به تصویرگری نیز پرداخته و تصویرگر چندین کتاب مختلف کودک و نوجوان بوده است. سیمین دانشور درباره نادر ابراهیمی گفته است:

نادر ابراهیمی حاصل گشوده‌شدن باب ادبیات جهان به روی جامعه ادبی ایران، ایجاد سبک‌ها و روش‌های جدید در ادبیات داستانی بود. در این میان، آشنایی با نویسندگان بزرگی چون همینگوی، سارتر، کامو و دیگران، کم‌کم نویسندگان جوان را به فکر تغییر در فرم داستان‌نویسی انداخت و این آغازی بود برای خلق و نگارش داستان‌هایی با فرمی نو که متأثر از فرم و ساختار داستان‌های کوتاه غربی به ویژه ادبیات داستانی آمریکا بود. این تغییر رویکرد را در میان آثار برخی از نویسندگان آن دوره از جمله نادر ابراهیمی می‌توان دید